

Kommenttipuheenvuoro perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman laatimiseksi

Helsingin juutalainen seurakunta

VTM, tiedottaja Harriet Haras-Refael

S-posti: harriet.haras@gmail.com

Kännykkä: +358415358363

Oikeudenmukaisesti toteutuessaan perus- ja ihmisoikeudet takaavat ihanteellisen turvan ja toimintakehyksen kaikille kansalaisille ja yhteisöille. Sananvapaus yhtenä hienoimmista demokraattisen yhteiskunnan oikeuksista voi kuitenkin pahimmillaan ja väärin käytettynä kääntyä ryhmän tai yksilön perusoikeuksien rikkomiseksi. Tästä vaarallinen esimerkki on suomalaisen verkkolehden päivittäiset julkaisut; lukuisat antisemiittistä ja rasistista vihapuhetta sisältävät uutisartikkeleiksi naamioidut tekstit ja kuvat. Koska vain Julkisen Sanan Neuvoston (JSN:n) jäsenet ovat velvollisia noudattamaan hyvää journalistista tapaa, ja koska kyseinen julkaisu ei kuulu Julkisen Sanan Neuvostoon, ei Suomen juutalainen yhteisö eikä yksittäinen Suomen kansalainen voi tehdä kantelua antisemiittisistä artikkeleista kärsiessään tämän verkkolehden sananvapauden kierosta väärinkäytöstä. Vain hankala ja pitkä oikeusprosessi saattaa haastaa julkaisijan oikeuteen rikoksesta – kiihottamisesta kansanryhmää vastaan – mutta tämä on työläs, juridista osaamista ja resursseja vaativa väylä jokapäiväistä valheiden levittämistä vastaan. Suomen juutalaisen vähemmistön ja siihen kuuluvien henkilöiden oikeusturva on jatkuvasti uhattuna tämän verkkolehden voidessa toimia näin, siis lainvoimaisesti. Näin se tekee lain puitteissa ilman virallisesti ilmoitettua omistajaa ja päätoimittajaa, vastuutahoa. Sananvapaus muuttuukin ilkeämielisen toimijan oikeudeksi levittää vaarallista, rasistista vihapuheaineistoa, eikä uhri kykene puolustautumaan. Oikeus eikä myöskään oikeudenmukaisuus toteudu, vaan vääristyy.

Freedom from fear, oikeus elää pelotta ja turvassa on toinen YK:n nimeämä ihmisoikeus, perusoikeus, jota Suomen juutalainen yhteisö ja siihen kuuluvat henkilöt eivät nauti täysin tasa-arvoisesti suomalaisen yhteiskunnan valtaväestön kanssa. Tällä hetkellä Helsingin juutalaisen seurakunnan päiväkodin lasten ja koululaisten vanhemmat saavat surullisella tavalla mielenrauhan siitä, että lapset aloittavat ja päättävät koulupäivänsä poliisin vartioidessa heidän kulkuaan seurakuntakeskuksen portista. Juutalainen yhteisö ainoana vähemmistöryhmä Suomessa joutuu turvautumaan päivittäin (jo vuosikymmenien ajan) jatkuviin turvatoimiin jäsenistönsä ja lastensa puolesta. Seurakunta käyttää suuria taloudellisia ja henkilöstöresursseja ylläpitäessään säännöllisesti turvatoimia seurakunnalla myös muina aikoina kuin koulupäivien aikana. Moni seurakuntalainen vanhempi on miettinyt lapsensa lähettämistä muuhun opintajoon turvallisuutta pohtiessaan, mutta uskonnonvapaus ja lapsen oikeus oman kulttuurin ja uskonnon opetukseen toimii vahvana kannustimena pelosta huolimatta. Seurakunnan oma, pakollinen turvallisuusinfrastruktuuri on siis kallis ja runsaasti resursseja vaativa, monelle jopa pelkoa herättävä, ja tulee kalliiksi juutalaiselle yhteisölle. Euroopan järkyttävien terroritekojen ja Suomeenkin rantautuneiden ääri-ilmiöiden vuoksi se on myös äärimmäisen tarpeellinen turvatoimenpide. Terrorin ja juutalaisiin kohdistuvan aggression uhka pitää kuitenkin saada kitkettyä yhteiskunnastamme. Kaikkien ihmisten ja erityisesti lasten tulee voida elää ja käydä koulua pelotta ja nauttia elämästään ja osallisuudestaan yhteiskunnan tasa-arvoisina toimijoina – pelkäämättä.

Myös uskonnonvapaus ja sen haasteet tulee kirjata osaksi valtioneuvoston perus- ja ihmisoikeuksien toimintaohjelmaa. Samalla pitää kuitenkin muistuttaa siitä, että juutalaisuudella on oma uskonnon lakinsa, joka määrittää päivittäistä elämää. Kyse ei ole siis kristillisyydelle tutusta tapakulttuurista ja perinteistä,

vaan todella lakisäädöksistä; ohjeista, kuinka uskonnon arvoja tulee käytännön elämässä toteuttaa (ruokasäännökset, moraalit, pyhäpäivät jne.). Kukin juutalainen noudattaa näitä lakeja omatuntonsa mukaan, mutta periaatteellisella tasolla yhteiskunnan on huomioitava ja taattava uskonnonvapauden nimissä juutalaiselle henkilölle mahdollisuus harjoittaa uskontoaan ja toimimaan vakaumukselleen oikealla tavalla. Tähän kuuluu myös juhlapyhien vietto ja viikoittaisen lauantaillepopäivän pyhittäminen. Globaalilla tasolla YK tunnustaa tänä vuonna ensimmäistä kertaa juutalaisen paastopäivän jom kipurin pyhäpäiväksi ja siis vapaapäiväksi eikä YK:n virallisia tapaamisia järjestetä tuolloin. Miten uskonnonvapaus sitten toteutuu tällä hetkellä Suomessa? Esimerkiksi Opetushallituksen tulisi saattaa osaksi perustoimintojaan mahdollistaa juutalaisen maahanmuuttajan suorittaa kansallinen suomen kielikoe muuna päivänä kuin tähän mennessä vakiintuneena kokeen suorituspäivänä lauantaina, joka on juutalainen sapatti. Myös suomalaisen juutalaisen varusmiehen oikeus on saada pyhävapaat ja yliopisto-opiskelijan ja lukiolaisten oikeus on suorittaa tenttinsä muuna kuin uskonnon määrittämänä pyhäpäivänä. Työntekijän tulee voida paikallisesti sopia työnantajansa kanssa pyhä- ja juhlapäivistä, nolostelematta.

Tietoa juutalaisista pyhistä ja niiden ajankohdista Suomessa saa Helsingin juutalaisen seurakunnan kotisivuilla olevasta historian ensimmäisestä suomenkielisestä juutalaisesta vuosikalenterista, jossa on viikoittainen sapattivapaa sekä juutalaiset juhlapyhät, jolloin juutalaisen lain mukaan työnteko ja matkustaminen muiden toimien ohella on kiellettyä (<http://jchelsinki.fi/kalenteri>).

Suomen pieni, noin 1 400 henkilön juutalainen yhteisö tarvitsee yhteiskunnan tukea varmistaakseen perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kotimaassaan sekä pienten periaatteellisiltakin vaikuttavien yksityiskohtien huomioon ottamisen valtioneuvoston toimintaohjelmassa. Erityisesti Etnisten suhteiden neuvottelukunnan toiminta, sen Uskonnollinen ja kulttuurinen vuoropuhelu -työryhmä sekä esim. Ei vihapuheelle -liikkeen toiminnan jatkuminen ovat juutalaisen yhteisön oikeustajun ja oikeuksien toteutumisen kannalta olleet tähän mennessä merkittäviä oljenkorsia vahvistamaan tätä työtä ja uskoa suomalaisen yhteiskunnan oikeustajuun ja oikeuksien tasapuoliseen noudattamiseen ja toteutumiseen vaikean taloustilanteen ja kasvavan maahanmuuton haasteellisena vuotena 2016. Juutalaisen yhteisön toive on, että sen ääni tulee kuulluksi yhteiskunnallisia päätöksiä tehtäessä sen edustaessa Suomen nk. vanhana vähemmistönä vuosituhantista eurooppalaista uskonnollista ja kulttuurihistoriaa Suomessa.